

zu orttenburg vnd in dem Seger, Ban in Windischen Landen¹⁾. Vse te pravice je Celjanom potrdil Friderikov sin grof Ulrik II. l. 1455., ter jim še dopustil, da si sami volijo mestnega sodnika in svetovalce.

Na koncu svojega življenja je ustanovil grof Friderik II. še lepo zadušbino, dominikanski samostan Novikloster v Savinjski dolini. Okoli leta 1449. je začel zidati samostan in cerkev, l. 1451. je dobil dovoljenje papeža Nikolaja V., in 17. prosinca 1453. je izdal ustanovni list. V tem pismu se imenuje: „Mi Friderik po božji milosti knez in grof celjski.“²⁾ Umrli je 9. rožnika 1454. v gradu Sanéku, nad devetdeset let star; pokopali pa so ga v Celju v minoritski cerkvi.

Friderik II. in Ulrik II.

(Boj z vojvodo-cesarjem Friderikom IV. [III]).

Vrnimo se še h grofu celjskemu Frideriku II. ter pripovedujmo sedaj, kar smo preje izpustili znamenitega iz njegovega življenja in delovanja v družbi s sinom Ulrikom II.

Najpreje nam je omeniti novo odliko celjskih grofov v poslednjih dveh členih njihovih.

Celjski grofi, dasiravno tako imenitni, bogati in mogočni, vendar še niso bili samostalni, nego so bili vsejednako pod oblastjo štajerskih, oziroma avstrijskih vojvod. Nedostajalo jim je še naslova: knez.

Že je bil pač grof Herman II., kakor smo slišali, kneževstvu blizu; a prehitela ga je smrt. No česar ni doživel on, to sta dosegla njegov sin in vnuk dve leti pozneje. Dné 30. listop. 1436. objavi cesar Sigismund v Pragi v sijajnem zboru,

da je celjska grofa: Friderika II., svojega svaka, in njegovega sina Ulrika II. imenoval državna kneza ter združeno celjsko, ortenburško in sternerško grofijo povišal na knežijo rimsko-nemškega cesarstva. Pokneženim grofom celjskim je podelil cesar pravo samoupravnega sodstva, dovolil jim v njihovih pokrajinah kovati denar s svojim grbom, zlato in srebro kopati, ter jim je obče dal vsa prava, kakoršna so imeli drugi knezi v cesarjevini. Tako pa so bili celjski grofi odvzeti deželskemu vladarstvu habsburškemu; postali so nezavisni, neposredne državni gospodarji ter so se od sedaj imenovali „von Gottes Gnaden“.¹⁾

S tem se je rodbina celjskih grofov vspela na vrhunec časti in slave.

Vedno rastoča moč in čast celjskih grofov pa je bila že preje začela skrbeti štajerskega vojvodo Friderika IV. Posebno pa ga je sedaj žalilo, da je cesar celjske grofe tako odtegnil njegovi oblasti, in to še celo, ko njega ni bilo zraven. Vojvoda Friderik je bil namreč uprav isti čas v Palestini; ni torej znal, kaj se je zgodilo z njegovimi podaniki; tudi bi ne bil nikdar dovolil, da se poknežijo. Ko se je vojvoda Friderik vrnil domov, pritožil se je cesarju, da je Celjske, vazale štajerske vojvodine, poknežil brez njegovega dovoljenja. Nato mu je cesar 31. velikega travna l. 1437. odgovoril, da menda Celjska nista podložna vojvodi v toliko, kakor on (vojvoda) misli, da je poslal prepis njegove pritožbe Celjskima ter hoče slišati njun odgovor, a da naj tudi vojvoda v bodoče časti Celjske z vsemi naslovi, katere jima dajejo cesar in ostali knezi.²⁾

¹⁾ Seger = Zagorje.

²⁾ Ig. Orožen: Dek. Cilli 504 sl.

¹⁾ Orožen C. Kron; Dr. Mayer l. c. 237.

²⁾ Orožen C. Kron.

Še nekaj o besedni razporedbi

gledé na naš rodilnik.

(Spisal I. Navratil.)

— „Opasujmo uma svitle meče.“

Fr. Cegnar.

Kdo ne bi pritrdil ónim dobro premišljenim besedam urednikovim, ki jih čitaš v tem listu l. 1891. na 42. str., da bi se morali namreč Slovenci ozirati vse bolj na skladnjo (sintakso).

Dovolite, da Vam priobčim tako mrvico. Dokazal sem lani¹⁾, da se po národni govorici

in po naših najboljših pisateljev pisavi deva slovenski rodilnik včasih med predlog in njegov

— izbrisati óni „še“, ki se je po nepotrebnem vtepel — menda spotoma med Dunajem in Ljubljano. Stari glag. slovenski „zadovoléti“ (v. pf. brez „se“) znači isto, kar novodobni „zadovoljiti se“. Pogl. Janežič-Hubad 1893, str. 802 „zadovoléti“ in „Letop.“ 1894, 195 (1. op.); prvotna oblika je pa „dovoléti“, sich begnügen (belokr.), iz katere je nastala oblika „zadovoléti“ tako, kakor „zadosti“ iz „dosti“.

¹⁾ Prim. „Dom in Svet“ 1894 (764—765), kjer je pa treba v stavku: „da so se častiti čitatelji zadovoléti“,

samostalnik. V tem spisu kanim pa dokazati, da se v slovenščini roditelj še rajši (brez kakega predloga) postavlja pred oni samostalnik, od katerega je zavisen. [To je pa bistveno isto, kakor če stoji roditelj med predlogom in njegovim samostalnikom; zato se ne bodem v tem spisu branil niti takih (novih) primerov, kateri potrjujejo moje lanske dokaze.]

Modrovalo se je — že mnogo let je tega — da je to pravilo slovenskim slovnici-
cam neznano, da tudi narod ne govori takó, niti ima Trubar kaj takega, niti Srbi (Vuk¹⁾), in da je nastalo to menda po analogiji (podobnosti), ker se stavi tudi svojilni prilóg²⁾ pred ime.

Da temu ni tako, da je bila to očitna, dasi neradovoljna zmotá zbog preneglega in prepo-
vršnega čitanja navedenih virov, dokazujejo naslednji primeri.

Že Fr. Metelko („Lehrgebäude der Sloven. Sprache“ 1825, 262) postavil je bil to pravilo: „Der regierte Genitiv steht gewöhnlich nach dem Worte, von welchem es regiert wird, wie: kos kruha, dvé vedri vina, sod vode, voz sena. — Er kann aber auch vor demselben stehen: ubozih oče, svoje matere edini sin.“

Takó govori res národ slovenski, navmes-
še dandanašnji po mnogih krajih, n. pr.: po Goriškem, a zlasti na Krasu, po nekaterih krajih na „spodnjem Štajerskem“, po Beli Krajini in po Dolenjskem sploh. Ondot pravijo po navadi: mojega očeta brat mi je (je moj) strijc, moje matere brat mi je ujec, moje matere oče so prišli³⁾, našega starega soseda hlapec pojde jutri v Karlovec. (Metl.).

Prim. tudi: „Svetega I'vana grozdjice“ (okoli Gorice = rdeče grozdjice, Johanniseere, ribes rubrum. Wolf-Plet. „Sloven. nem. slovar“ 1894. I. 257 s. v. „grozdjice“; matere božje plahčica (belokr.), Marienblatt [Frauenblatt], Tanacetum Balsamita L.; Device Marije plašček, Marienmantel [Frauenmantel], Alchemilla (Schödl.-Tuš. „Bot.“ 1875, 156, tudi V.-Cig. II, 997); Device Marije lasci, Frauenhaar, Adiantum capillus Veneris. Pok.-Tuš. 117, takó tudi V.-Cig. I. s. v. Frauenhaar, a ne: „lasci Marije device“. — Prav je pa pri Wolf-Plet. I. 500 zapisano s. v. „lasek“: „device Marije laski“, Rispengras (poa annua). Medv. Rokop.

¹⁾ T. j. Vuk Stefanović-Karadžić.

²⁾ Pridevnik (adjektiv) po sedanjí šolski rabi.

³⁾ Ko sem vprašal lani na Dunaju ónega „bistroglavca“ iz Dobrépolj, (uprav iz Kómpolj), ne bi li smel človek reči tudi: „oče moje matere“, odgovoril mi je, da ne (da to ne bi bilo prav po naše). „Prav za prav“ — rekel je — „pravimo pri nas: ‚Mojih matere oče‘... Glej železne doslednosti med ljudstvom, ker oni ká mater (z očetom vred) tudi v 3. osebi.

Zakorenil se je tak besedni razpored zlasti po ónih krajih (in njih okolici), kjer so se rodili naši pisatelji: Trubar, Levstik pa Stritar. To nam kažejo pogostem tudi njihovi spisi. Tako piše Pr. Trubar rad sóseb v svojih samostojnih spisih; n. pr. „Moj (mui) Oča, kadar je na Rašici S. Jerneja cehmošter bil...“; „druzih dežel gosposčina (šč = šč) itd. („Catechismus z dveima izlagama.“ V Tibingi 1575. Primeri Letop. „Mat. sloven.“ 1891, 137 in 144.)

Pa tudi v prevodih Trubarjevih nahajam več takih primerov; n. pr.: Mat. IV. (21): „ugleda Jakoba, [tega] Cebedeja sinu“; Mat. XIV. (8): „daj meni [tiga] Joaneza Kerstnika glavo“, itd.¹⁾

Fr. Levstik. Sv. Erazma dan (Mart. Krp.). („Pesmi“ 1854) str. 15: Časa prazna le zamuda; 16: mnogih bratov nizke glave; 21: pomladi prvi klicar; 37: vsake trte vino; 63: solnca nebeškega luč, itd.

Jos. Stritar („Zvon“ 1876) str. 18: njih lepote glas; 87: vseh vernikov mogočni gospodar; sijajne zmage radosti žar, itd. („Pesmi“ 1869) str. 5: petja sladki dar; 20: mladosti moje zlati čas; 70: človeštva neskončno gorjé, itd.

Pa tudi mnogim drugim pisateljem našim — starim in novim — rabi taka pisava.

S. Krelj („Postila“): Imaš Joanna Spangenbergia karšansko postilo; — spomislili [smo] tudi na več našega imena inu jezika ljudi, itd.

J. Dalmatin („Sv. pismo“). Iz gm. predgovora 1. stran: [teh] drugih Apostolou pisma; 7. str.: Device Marije Synu. — I. Mojz. 2 (8): tiga diteta mater. — Sv. apost. Jakoba poslanica I, 1: Jakob Božji inu Gospuda Jezusa Christusa²⁾ hlapec. — Dejanje apost. V. 30: Naših očetov „Bug“³⁾, itd.

Japelj-Kumerdej. Iz predgov. 34. stran: Obeh dveh testamentov bukve; 36. str.: Sv. Joaneza skrivnu razodenje, itd.

„Valentina Vodnika izbrani spisi“ 1890, 160: ... obešenega Capka tovarš; 190: ... drugih slovincov rod. — („Pesmi“.) Vršá c: Štej snežnikov goličave; ... Švajca bele gor glave. — Skržak: Poletja sladki prerok. — Bram-

¹⁾ „So auch im Volke“, veli Fr. Levce v svojem spisu: „Die Sprache in Truber's Matthäus“ 1878, 25: to je moje matere njiva, na vseh věrnihi duš dan etc.

²⁾ Isti razpored je v grščini, — pa tudi v latinščini. (Vulgata): Jacobus, Dei et Domini nostri Jesu Christi servus.

³⁾ Lat. (Vulg.): Deus patrum nostrorum. Isti razpored je v grščini. Luth.: „Der Gott unserer Väter.“ Te besede je tedaj Dalmatin poslovenil samostalno po národní govoricí.

⁴⁾ Spisal ga uprav J. Debevec. („Izvestja muz. dr.“ 1895, str. 63.)

bovska: [Na] domovine bran; kraljestva tuj'ga last; za dežele čast, itd.

M. Ravnikar. „Zgodbe sv. pisma“ 1815. do 1817. (V predgov.): [za nas in] naše besede lepoto. — („Bukve modrosti“) 17, 22: Telesa življenje [je mirno srce], itd.

U. Jarnik. („Krés“): Zemlje tek — srpov šum, itd. (V. Křižek „Anthol.“ 1863, 109.)

Bl. Potočnik. („Slavinja“): [V] ptujcov dežele. („Žalostni glas zvonov“): . . . mladosti cvet, itd.

Fr. Prešeren. („Poezije“ 1847): [V] Arab'je puščavi. Dni mojih lepša polovica. Črne zemlje odeja. — („Memento mori“): [Odpri] noč in dan so] groba vrata. — [Ne odpodi od nas] življenja tata — Veselja hrup, ne pevcev pesem sladka, itd.

Mih. Kastelec. („Pomlad“): Léta cvet, itd.

Jos. Žemlja. („Sedem sinov“): Pravične nevolje srd unét. Neba najdražji dar. (V. Křižek „Anthol.“ 1863, 112.)

J. Strel. („Popotnik“):

„Pa naših rož [je lepši cvet],
Čebelic naših [slajši med].“¹⁾

V izvirniku ni teh besed, nego samo — ta misel.

A. M. Slomšek. Priljubil si je bil tako govorico seosebno slavni Slomšek, ki je znal pisati po naše res prelepó, da malokdo takó: Molitev je vsake krščanske hiše najboljša varhinja. Pero je zgovornosti močno bandero.²⁾ („Življenja srečen pot“ 1893); 17: Mladeničev tovaršija, 50: bogatega župana sin, itd. itd.

M. Valjavec (Kračmanov Matija). V pesmi „Osel kralj zverin“: Vseh zverin gospodar. — („Podonavska riba“): Tje [do] Save vtoka. („Sofoklov Ajant“) 1863, str. 26 (220): Tega moža zakol³⁾ in darilo; — str. 27 (246): Atrejcev dvojna oblást, itd.

L. Svetec (Podgorski⁴⁾) v pesmi „Dobro jutro“: Petelina glas. Solnca beli trak, itd. (Razlagova „Pšmarica“ 1863, 149—150.)

M. Vilhar. („Pesmi“ 1860), 7: . . . življenja vsaki dih; neba svitle zvezde, itd.

¹⁾ Čitaj to, kar piše Jos. Marn o Strelu in o tej pesmici v „Jezičniku“ 1887, 19. Pesnica slovenska (zložena I. 1836.), pa ni izvirna, nego jako „slobodno“ poslovenjena po „Wanderer“-ju, ki mu je oča Schmidt pl. Lübeck, ter se začčenja z besedami: „Ich komme vom Gebirge her.“

²⁾ V Janežičevi „Slovenski slovnici“ 1864, 241 čitamo oba primera, v šesti (Sketovi) izdaji 1889, 260 pa samo prvi primer.

³⁾ Belokr. „zakol“.

⁴⁾ On je bil prvi, ki je slovenske pisatelje nekdanje javno opozoril na to posebnost v narodni govorici.

P. Ladisl. Hrovat. „Ksenofontovih spominov čveteré bukvé“ 1862; 42: ktere živali duh, itd.

Gr. Krek. („Na sv. večer o polnoči“ 1863), 11: Ker duhov [je skušala] moči; 12: [Spolnovati vestno] starišev želje, itd.

Fr. Erjavec. („Frana Erjavca izbrani spisi.“ Uredil Fr. Levec.) I. (1888), 3: . . . starega gozdarja Martina jedina hči; II. (1889), 94: . . . sedanjega¹⁾ hrvaškega bana Ivana Mažuranića prekrasna epska pesem, itd.

S. Jenko. („Pesmi“ 1865), 7: pomládi cvet, veselja klic, itd.

S. Gregorčič. („Pesmi“): Ujetega tiča tožba; glasov nebeški dar, itd.

In že zdavna sluje po različnih krščanskih naukih (katekizmh), Slovencem — v navadnem pomenu te besede — namerjenih:

Ne želi svojega bližnjega žene!

Ne želi svojega bližnjega blaga!²⁾

Potrudil sem se pa tudi, da morem odgovoriti čitatelju na vprašanje, je li taka govorica navadna i pri drugih bližnjih nam bratih slovenskih (kajkavcih) in pri ogerskih Slovencih, dalje pri drugih Slovanih, a naposled, kako je bilo pri Staroslovencih.

P. Petretič (prim. Letop. „Matice slovenske“ 1887, 190) piše: Zagrebečke Biskupje (sic!) podložnem; — svetoga Pavla navuk, itd. — „Lepe Mare majka“ čitaš pri Mikl.-Šum. 331. — „Moje žene hiža“; „[v] moje žene hiži.“ (Nár. prip. M. Kračm.-Valjavec, 2. izd. Zagr. 1890, 43).

St. Kužmič (Kužmič, ogr. Slovenec). „Nôvi Zákon“ 1848. Mat. XIV., 35: tistoga kraja možje.³⁾ „Svetoga Jakuba Apostola občinski list“⁴⁾: 1. Jakub, Boga Očé i Gospodna Jezusa Kristusa sluga⁵⁾, itd.

Š. Trplán. („Knige žoltárske“ 1848.) III. 1: Dávida žoltár.⁶⁾ — VII. 1: Davida nedužnost, itd.

Iz hrvaščine. Mog' [je] srca draga. (Hrv. národna. Fr. S. Kuhač 1878, I. 84. „Južne slovenske popievke“ itd). Ondi 310: mladoga junaka čas. (Iz Cindrova na Ogrsk.)

M. Marulić. („Pjesnici hrv. XV. vieka od Ivana Kukuljevića Sakcinskog“. U Zagr. 1856), 5: griha gárdosti⁷⁾ [veče se uklanja], itd.

¹⁾ T. j. tedanjega.

²⁾ Skrajšano oboje po II. Mojz. 20, 17. A četudi so nekdanje oboje poslovenili po znanem tujem jeziku, pa se vendar strinja tudi z domačo govorico.

³⁾ Po Vuku Karadž. (srb.): „Ljudi iz onoga kraja.“

⁴⁾ Vulg.: Epistola catholica Beati Jacobi Apostoli.

⁵⁾ Primeri spredaj pri Dalmatinu.

⁶⁾ IV, 1 in V, 1 pa: „Žoltár Dávida.“

⁷⁾ Čit.: grdsti.

Hanib. Lučić. (Ondi.) 63: njegova¹⁾ sina sin, itd.

Iv. Palmotić. („Uvod u Kristiadu“): Včč-noga otca [daj mi izrěti] vččne svjete i uzroke, itd. Křižek „Anthol.“ 1863, 200.

Andr. Kačić. („Razgovor ugodni“ 1851), 52: Slavnog' puka srića stara; 119: [od] Serbie (= Srbije) ravne Gospodara, itd.

Iv. Mažuranić. (Četa iz „Smrti Smail-age Čengijića“ „Hrv. Antol.“ 1892), 142: . . . zemaljskog' stana tiek [izmiče bjeguć].

M. Bogović. („Pjesn. djela“) I. 1893, 168: Oj Vukmane, [od] Hrvatâ bane! — II. (uprav proza) 270: Opjevati naroda našega sreću, itd.

P. Preradović. („Hrv. Antol.“ 1892), 34: Tvojih loza . . . tvoji sinci [piju vino]; 35: Tvoje sudbe moć, itd.

Iv. Trnski. („Kriesnice“ 1863), 50: Gorske ruže trag; 56: [u] božje majke ruci, itd.

Fra' Grga Martić. Ljubavi prvina. (Prim. „Dom in Svet“ 1895, str. 261, b.)

VI. Vežić. („Hrv. Antol.“) 146, b: Tvoga roda zahvalno potomstvo, itd.

J. E. Tomić. („Za kralja — za dom“) 1894, 76: [u ruci] gospodina banske tabule asesora²⁾ itd.

A. Tresić-Pavičić. (Ljutovid Posavski“) 1894, 28: carstva dobar glas — djevičanstva cviet, itd.

Od nekđaj pravijo Hrvatje „stola ravnatelj“, a ne: ravnatelj stola.

Iz srbščine. *Vuk. Stěf. Karadžić.* („Srpske nar. pripovijetke“ u Beču) 1853, 90 in 199: [Ja sam] tvoga brata sreća; [nadju] svetoga Jovana šaku. (Srpske narodne pjesme.) I, (1841), 343: [Al besedi] le pe Mare majka.³⁾

(„Srpske nar. poslovice.“ U Beču 1849), 9. [Svaki] je svoga doma vladika. — Svega sela ovce [a kneževu zvoncu]. — („Novi zavjet“ u Beču 1847.) Saborna poslanica sv. apostola Jakova. I, 1: [Od Jakova], Boga i Gospoda Isusa Hrista sluge⁴⁾; (Juda 4): Boga našega blagodat, itd. Tako tudi v nekem staroslovenskem „Nov. Zavět“-u (brez letnice): „Boga našega blagodat“. (Vulg. „Dei nostri gratiam“. V grščini⁵⁾ isti razpored.)

L. Milovanov. („Opit“ itd. 1833) VI.: Srbske matere sin.

¹⁾ T. j. njegovega . . .

²⁾ T. j. banskoga stola prisjednika.

³⁾ Tako (srbski) kakor pri Šum.-Miklošiču 331.

⁴⁾ Prim. spredaj pri Kuzmiču.

⁵⁾ Primeri Daničičevo „Srbsko sintakso.“ U Beogradu 1858, str. VII. in 20.

P. Petrović. („Šćepan Mali“. U Zagrebu 1851, 113. Prim. Danič. „Srb. sint.“ na str. 21): Turske vojske poglavari.

Iz ruščine. Dьjavolov množenstvo. (Iz narodnih pravljic.¹⁾ Dr. S. Mandelk. „Istoričeska hrestomat. po ruskoj slovesnosti.“ Han. 1891, 2.)

Iv. Turgenjev. („Zapiski Ohotnika“) 1852, 29: Generala Hvalynskago ekipaž.

„Njiva“ 1894, str. 1152 (a): Sobstvennoju Ego [= Jego] Imperatorskago Veličestva ruškoju [napisano].

„Svět“ 1894, Nr. 254 v pesmi na prvi strani: „ . . . pred Vyšnjago altarj.“

„Biografičeskij slovar.“ Moskva. I, (1855), 430: „L. K., estestvennago i narodnago prava . . . professor“, itd.

Iz češčine. (Po národní govorfci): Mého otce otec jest můj děd [dědek].²⁾ Prim. tudi Jungm. s. v. Děd. — Mého otce bratr jest můj stryc, itd.

„ . . . Toho žita hospodář.“ [Ja jsem] „hodné matky syn.“ Oboje iz znane národne pesmi. (K. J. Erben. V Praze 1852, 125.)

„Sv. Jana bylina“, hypericum perforatum, Johanniskraut. (J. Svatopluka Presla „Všeobecný rostlinopis“ 1846, 1893.³⁾ — Ondi (902) imenuje se tudi „Matky Boží bylina“, Pyrethrum, Mutterkraut . . .

Iz poljščine. (Po narodni govorfci): „Mego ojca ojciec⁴⁾ jest mojm dziadkiem. Mojm matki brat jest mojm wujem“, itd.

A. Mickiewicz. („Poezye“, Par. 1828), I, 3: [Ukryj się] pod matki rąbek. — II, 3: [Umarły⁵⁾ wraca] na młodości kraje. — III, 31: [Miałeś powrócić] do Maryi Grodu, itd.

Tudi v staroslovenščini nahajamo že takih primerov, in to že v prestarem rokopisu Supraslskem („codex Suprasliensis“) iz XI. veka; izdal Fr. Miklošič na Dunaju l. 1851. Na str. 398 čitaš: „zvěrj množstvo“⁶⁾; na

¹⁾ „Skazka“, pravljica (Märchen).

²⁾ Tako je — rekel je lani na Dunaju Čeh (prosták) izrecno — bolje, nego: „otec mého otce“, — torej tudi „mého otce bratr“ bolje, nego: „bratr mého otce“ itd.

³⁾ Tudi Pr. Sobotka piše: sv. Jana bylina (a ne: bylina sv. Jana). Novočeská biblioteka musea kral. českeho, č. XXII. Praha 1879, 294.

⁴⁾ Tako pravi (m. m.) tudi Malorus: „Moho otea otec“ (reci: otcà otéc) itd. (Po ustn. por.)

⁵⁾ „Upior“ (Vampir) wraca = vraća se.

⁶⁾ Ferarum multitudo. Prim. Mikl. „Synt.“ 173.

Ljubljana po potresu: Kadí za zelje — bivališča Krakovčanom.

str. 402, 10: „bogata nêgojega dšter¹⁾“, namreč: „vragъ . . . vъlêzъ vъ otrokovicъ²⁾“, bogata nêgojega dšter³⁾, nače vъpiti“; na str. 178: „Svêtago Ioanna zlatoustago slovo.“ Prim. tudi napise (naslove) na str. 245, 271, 272, 289, 294, 302, 317 itd. — („Vitae Sanctorum“) tudi iz XI. veka; izdal Fr. Mikl. na Dunaju l. 1847, 5 (163): „ . . . vъsego bezakonija učitelju.“

Videli smo, da je taka govorica postala v sedanji slovenščini (po mnogih krajih domačih) in v drugih narečjih ali jezikih slovanskih³⁾ med národom stalna (stereotipna), sosebnost pa v „primerih rodovinskih“⁴⁾ in pri nekaterih „imenih rastlinskih“.

¹⁾ To je bogatega Nêgojega hčer: (nêgoje nom. popr., Mikl. lex. 458 s. v. „nêga“).

²⁾ Otrokovica = deklica.

³⁾ Pogrešaš je pa v novi bolgarščini, ki je izgubila do malega sklanjo (deklinacijo).

⁴⁾ „Mojega očeta oče“ itd. Vendar bôde zaradi do-ločnosti ali jasnosti pisati tudi vprihodnje n. pr.: našega starega soseda hlapec, ki boleha (namreč hlapec), ni za nikako rabo; — nasproti pa: hlapec našega starega soseda, ki boleha

Živo priporočam pa ta besedni razpored tudi vsem drugim — sedanjim in prihodnjim pisateljem našim, ki naj bi ta posebni razpored, ki se je v narodni govorici zakoreninil tako čvrsto, — rabili v drugih slučajih (nestalnih) vsaj „navmes“, torej ne vselej, nego po latinskem pregovoru („varietas delectat“) vsaj kdaj-kdaj¹⁾.

Kedarkoli se namerim, čitajoč na tujem knjige ali časnike slovenske, na hvaljeno staro govorico, oveselím se vselej, kot da sem²⁾ srečal v tuji deželi — starega vrlega znanca iz mile domovine.

Bog daj, da ne bi moje besede ostale — glas vpijočega v puščavi!

(namreč s o s e d), opravlja vsa dela sam. (Zoper to pravilo grešé često óni, kateri mislijo — nemški, a pišejo — slovenski.) Namesto: „Nisem videl našega soseda sina“ — smeš pa zaradi lepoglasja reči pravilno tudi tako: „Nisem videl sosedovega sina“, a namesto: „slišal sem od mojega brata hlapca . . .“ tudi tako: „od bratovega hlapca.“

¹⁾ Namesto: „kdaj in kdaj“, „dann und wann“. Belokr. uprav: „kêdaj — kêdaj“; prim. hrv. ali srb. „kad i kad“, „kadjad“ ali „kadjada“.

²⁾ Kot da sem (belokr.) = kakor [da] bi bil.